

vpro aids

AP 8 7102061244444

‘Ik wil weten hoe iets werkt voordat ik mijn mond erover opendoe’

– Het Financieele Dagblad, 13-5-2017

De derde Zomergast die Janine Abbring ontvangt is **Marleen Stikker**, internetpionier en directeur van Waag, een onderzoeksinstituut op het gebied van kunst, technologie en samenleving.

Lees meer op de volgende pagina's

DOOR ELJA LOOIJESTIJN • FOTO'S LENNY OOSTERWIJK

Biografie

Marleen Stikker (Groningen, 1962) is internetpionier en oprichter van Waag, een instituut voor kunst, wetenschap en techniek. Al ruim dertig jaar opereert ze in de voorhoede van nieuwe media en probeert ze de achterkant van technologie te laten zien. Ze vindt dat burgers het heft in eigen handen moeten nemen in een tijd waarin bedrijven meer over ons weten dan wijzelf.

Moeder

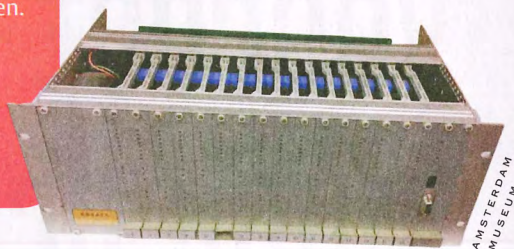
Marleen Stikker is de dochter van germanist en literair vertaler **Gerda Meijerink** (1939-2016). Zij vertaalde meer dan zestig boeken, waaronder *Ali en Nino* van Kurban Said en *De voorlezer* van Bernhard Schlink. Na haar korte huwelijk met Marleens vader, Uipko Stikker, had Meijerink een relatie met Doeschka Meijsing en vanaf begin jaren negentig was ze samen met schrijver en columnist Maxim Februari. 'Op verjaardagen zaten Jeroen Brouwers en Gerrit Komrij bij ons op te scheppen over hoeveel gedichten van Piet Paaltjens ze uit hun hoofd kenden,' zei Stikker in *Ons Amsterdam*.

Gerda Meijerink

Modembank

De Digitale Stad was in 1994 Nederlands eerste onlineplatform en gratis internet-provider en Marleen Stikker was de **'burgemeester'**. De servers bevonden zich op de Prins Hendrikkade, vertelde ze in een interview met *Netkwesties*. 'Ik sliep daar, want de deur kon aanvankelijk niet op slot. Op een bedje op een modembank. Een bijzondere ervaring, want je voelde de connecties van al die modems.'

Keuzefilm

Good Bye Lenin! (D, 2003) van Wolfgang Becker. Met onder anderen Daniel Brühl, Katrin Sass en Maria Simon. Tragikomedie waarin een jongen voor zijn moeder probeert te verbergen dat de Berlijnse Muur is gevallen. Zij lag namelijk in coma toen dit gebeurde en mag zich niet te veel opwinden nu ze wakker is.

'Ik sliep op een bedje op een modembank. Een bijzondere ervaring, je voelde de connecties van al die modems.'

Alternatieven

Marleen Stikker is vóór privacy en tegen grote bedrijven die aan de haal gaan met onze data, zoals Facebook en Google. Maar wat zijn goede alternatieven voor die handige maar ook wat **schofterige** diensten?

Signal

Berichtendienst die hetzelfde doet als Whatsapp (eigenaar: Facebook) maar dan **onafhankelijk** en zeer veilig.

Protonmail

Als je Gmail gebruikt, leest Google mee en gebruikt de inhoud van je e-mails om gerichte advertenties aan te bieden. Protonmail laat gebruikers **versleutelde** berichten naar elkaar sturen.

Duckduckgo

Zoekmachine die niet, zoals Google, je **surfgedrag** bewaart om daarmee een profiel op te stellen en advertenties te serveren.

Fairphone

Normale smartphones worden gemaakt met weinig aandacht voor het milieu en arbeidsomstandigheden van de werknemers. De Fairphone, mede geïnitieerd door Waag, is zo **duurzaam** en eerlijk mogelijk geproduceerd en onderdelen zijn makkelijk te vervangen.

Voorloper

Ivonne Jansen-Dings, Head of Programme, Smart Citizens Lab bij Waag: 'Marleen en Waag zijn synoniem aan elkaar, het instituut reflecteert haar helemaal. Ze is altijd tien stappen verder dan de rest. Toen ik hier pas werkte vond ik het wel ingewikkeld. Hadden we net een project op de rit, dan kwam zij erbij en moest het weer anders. Nu geef ik leiding aan een afdeling en merk ik dat al haar inzichten nuttig zijn voor ons onderzoek. Drie van de vier teamleiders van Waag zijn vrouwen, dat is opvallend voor een technologische organisatie. Een vrouw aan het hoofd trekt ook weer andere vrouwen aan. Bovendien is Waag een innovatie-instituut met de nadruk op codesign en cocreatie. Je moet goed kunnen samenwerken en verbanden leggen, daar heb je ook **soft skills** voor nodig.'

Fragmenten

Stikker toont tijdens haar favoriete televisieavond onder meer een fragment uit *Die Dreigroschenoper*, 'Die Moritat von Mackie Messer', gezongen door de Duitse actrice Gisela May. Ook koos ze voor de Netflix-comedy-serie *The Good Place* en de documentaire *The Internet's Own Boy*, over het korte leven van internetpionier en -activist **Aaron Swartz**.

Aaron Swartz

Wat is Waag?

Marleen Stikker richtte in 1994 Waag Society op, tegenwoordig kortweg Waag geheten. Hier bestudeert, maakt, onderzoekt en bevraagt men samen met het publiek nieuwe **technologische ontwikkelingen**. Waag houdt zich behalve met internet tegenwoordig ook bezig met

cognitieve wetenschappen, biotechnologie en *citizen science*. Waag richt zich ook op het delen van kennis, onder meer via programma's voor scholen. In het gebouw op de Nieuwmarkt bevindt zich het oudste Nederlandse Fablab, een openbare werkplaats.

Erwin Blom, innovatiespecialist en voormalig hoofd digitaal van de VPRO: 'Het eerste woord waar ik aan denk bij Marleen is bevlogen. Dat kan over alles gaan. We hebben kinderen in ongeveer dezelfde leeftijd en bespreken bijvoorbeeld of het schoolsysteem niet anders kan. Marleen is het meest geïnteresseerd in de maatschappelijke kant van internet. Privacy, zelfvoorzienendheid, transparantie en publieke infrastructuur, dat zijn haar thema's. Nu betreft ze die bijvoorbeeld op *the internet of things* en de *smart city*. Lange tijd was ze een roepende in de woestijn, maar nu zijn die kwesties eindelijk onderdeel van het maatschappelijk debat. Ze heeft ontzettend veel kennis en is onvermoeibaar in het overbrengen van haar boodschap. Ze kan goed omgaan met zowel subculturen als de gevestigde orde en krijgt zo veel voor elkaar. Ze signaleert vroeg trends en ziet daarin de mogelijkheden, maar ook de **gevaaren**. Ik was aanvankelijk alleen maar enthousiast over het internet, waardoor ik later ook teleurgesteld ben. Ik had altijd veel vertrouwen in de macht van de gebruiker tegenover grote bedrijven zoals Google, zij heeft het beter gezien.'

Caravan

Geert Lovink, mediatheoreticus en internetcriticus en lector aan de Hogeschool van Amsterdam: 'Ik heb Marleen ergens in 1987 leren kennen. We maakten allebei deel uit van een gemeenschap van **hackers** en **kunstenaars** en stonden samen aan de wieg van De Digitale Stad. Dat voor internettoegang een publieke infrastructuur geschapen moest worden, was voor ons zo helder als wat. Nu is dat een utopisch gegeven. Marleen is een kritische insider met een onderzoekende kijk op innovatie. Privé en werk lopen door elkaar heen, vrije tijd heeft ze volgens

mij niet. Ze heeft een caravan op Bakkum, waar ik ook vaak ben geweest. Maar ook daar gaat het over die centrale thema's.'

VPRO Zomergasten

► ZONDAG, NPO 2, 20.15-1.25 UUR

Op vpro.nl/zomergasten informatie over gasten en presentator. De uitzending kan tien dagen worden teruggekeken. De fragmenten zijn ook afzonderlijk te bekijken. Het interviewgedeelte blijft ook na tien dagen online te zien.

VPRO Zomergasten op het witte doek

Bekijk de uitzending zondagavond in bioscoop De Uitkijk in Amsterdam: vpro.nl/evenementen